ՆԻՒՄԷՐՕ 1936

1884 ՕՈՒՆՎԱՐ 24 ՍԱՂԸ

ՍԼԷՊԻԶԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

ԹԷՐՃԷՍԱՆԸ ԷՖԷԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՕԼԻՍԹԻՊԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԸԹԼԱՐԸ

Մէջիտիկէ 20 ղրուշատն

ՍԹԱՄՊՈՒԼ. ԻՋԻՒՆ

Գիր. սէնէլիք . . . . . 200 ղրշ.
Ալիք պլէթ . . . . . 105 »
Իւշ պլէթ . . . . . 55 »

ՊԻԼԱՑԱՔ ԻՋԻՒՆ

Բօսթա իւէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն

Գիր. չէնէլիք . . . . . 240 ղրշ.
Ալիք պլէթ . . . . . 125 »

40 ԲԱՐԱ.

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԸԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն

1 վէ 2 վէ Շիւնճի սահիֆէյէ . . . 5 ղրշ.
Գիւնճիւ սահիֆէյէ . . . . . 2 »
ԿԻԼԻԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ Ղումուրը սարրաֆիյէյէ այիտ իլանաթ.
2 վէ Շիւնճիւ սահիֆէլէրէ . . . 6 ղրշ.
Գիւնճիւ սահիֆէյէ . . . . . 4 »

Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատը նաֆիսյա տայիր պէնալէր մէճմանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր։

40 ԲԱՐԱ.

Իտարէխանէսի «Գէյէթը թահրիրիյէսի վէ մաթպասը», Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 խանէյէ տիր։ — Կազէթանըն ումուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեազֆէյի մէվատտ հագգընտա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճաղը կիպի, քեազֆէյի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր։

ԿԻՒՆԼԻՒԻՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Մ. Ֆէյզ.-Լ Տէրսիմէ գէտ աթիտէքի ֆգրա օգունմուշ տըր.

«Լօնտրա գապինէթօսը՝ ժէնէրալ կօրտոնը Սուտանա վագը օլան մէմուրիյէթը մախսուսէսի էանասընտա հիշ պիր հիւքիւմէթ իլէ իճրան միւգաքերէյէ մէ եա իյգահաթա կիրիշմէյէճէկինի Պապը Ալիյէ իշար իթմիշ տիր։

«Միւգիրիս բաշանըն Մըսրը մէսէլէսի հագգընտա Լօրտ Կրանվիլէ պիր մուխթիրէ մէրմիշ օլտուղընա տաիր զուհուր իտէն հավատիսին սալը եօգ տըր։ Պունունլա պէրապէր Ինկիլիզ հիւքիւմէթի՝ պէյանաթը վագըսընը թէքրար իտէրէք, Պապը Ալինին հուգուգը մէթպուլիյէթի բայմալ իտիլմիշ օլմատըղընը, վէ Մ. կլատսթօնըն Ուլթհօլտա նոյ. 3 զիյաֆէթինտէ արզ իթտիկի վատալրընը իյֆա իթտիրէճէք սուրէթը թէվիլէի միսլիհանէլէր արատըղընը մուսիրրանէ պէյան էյլէմիշ տիր։»

—

Տիւնքի Էտէբտէ օգընմըշտը.

«Հէր նէ գատար շու արալըգ Գարատաղ հուտուտը իւզէրինտէ ատամիշին հիւքմիէրմա օլտըղընա տաիր պիր թագրմ սէօզլեր սէօյլէնիյօր իսէ տէ, կէչէն ալաֆրյանտարը 19ընճը կիւնիւ Գարատաղ հուտուտընը թէճավուզ իթմիշ օլան պիր թագրմ տաղը Արնավուտլար իլէ պիր միֆրէզէ Գարատաղ միլիս ասքերի արասընտա պիր միւատէմէ վուգու պուլաբաղ։ Արնավուտլարըն մէյտանը մուհարեպէտէ 30 քիլի թէրք իտէրէք բիւճաթա մէճպուր օլտուգլարը սէրտ ու բիվայէթ օլունույօր։

«Գարատաղ թարաֆընտան թէտարիքեաթը ասքերիյէ իճրասը բիվայէթինէ իչպու հատիսէնին սէպէպիյէթ վէրմիշ։ վէ պունուն միւպալէղա իտիրմիշ օլտըղը միհթէմիլ պուլունմուշ տըր։

«Արնավուտ չէթէլէրինին Գարատաղ հուտուտընը թէճավուզ իթմիշ օլտրգլարը թագտիրտե, Գարատաղընը հուտուտ իւզէրինտէքի ասաքիրը մուհաֆըզասընը թէզեիտ վէ թագվիյէ իթմէսի լազըմ կէլիր։ Գարատաղտա քի թէտարիքեաթը ասքերիյէի թէճավուզիյէյէ կէլինճէէ, պու խուսուս իթիմատա չայէսթէ օլմայան պիր հիքայէյ նէվինտէն տիր։»

—

Բէթէրսպուրկտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն, խաֆիյէ բօլիս միտիրի Մ. Սուտէյքինին ասըլ գաթիլինին՝ բէֆիգլերի զեհիրլէյէրէք թէլէֆ իթմիշլէրտիր։

—

Սրանեա վիւքէլասը թէպէտտիւլ իտուպ, Մ. Գանօվաս տէլ Գասթիլլօնըն թահրը ըյասէթինտէ պիր հէյէթը ճէտիտէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլտուղընտան նաշի։ Տէրսաատէթ Սրանեա սէֆիրի գօնթ Բասգօնըն իսթիֆա իթմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղու սէօյլէնիյօր։

—

Շույու պուլան պիր հավատիսէ կէօրէ, Բում բաթրիգխանէսինին միթալէպաթընը հուգուգը ամմէ նօգթաի նազարընճա եէնիտէն թէտգիգ իթմէք իւզրէ պաղը Ալիտե անգարիպ պիր գօմիսիօն թէշէքքիւլ իտէճէք տիր։

Բէիսի հէնուզ թային օլունմամըշ օլան պու գօմիսիօն՝ պիր խայլը մէմուրէյնը Օսմանիյէ իլէ Պապը Ալինին պիլճիւմէ հուգուգ միւշավիրէրինտէն միթէշէքքիւլ օլաճագմըշ։ (Ժուրնալ դը Ժընէվ.)

* * *

Էվվէլքի կիւն՝ Բում բաթրիգխանէսինին Սինոդ ազայարը՝ բաթրիգ Եօվաքիմ էֆէնտինին Պոյաճը քէօյիւնտէ վագը խանէսինէ պիլ ազիմէ, մուալլագտա գալմըշ օլան բաթրիգխանէնին ումուր ու մէսալիհի հագգընտա միշարէլէյհ իլէ միւզաքէրաթտա պուլունմուշլար տըր։

—

ՄէՖՒՐՕՒՔԻՆ մէնպար մէվսուգատէն պալտըրը մայիւմաթա կէօրէ, Օսատրազամ հայրէթլէրի՝ Բուսիա թազմինաթը իչիւն Օսմանլը պանգասընա վէրիլմէսի լազըմ կէլէն մէպլաղը սուրէթը մունթազամէտէ թէտրիմի իչիւն թէտապիրը լազըմ իթթիխազ էյլէմիշ տիր։

Տիկէր թարաֆտան հիւքիւմէթը Սէնէյէ՝ Բուսիա թէպասընա վէրիլէճէք թազմինաթըն միմքին մէրթէպէ սէրիան թէվիյէսինի էմր իթմիշ տիր։

—

Պահրի բաշանըն թահթը թէվգիֆէ ալընմասընտան տօլայը կէչէն բազար կիւնիւ Պէյօղլունտա էհալի թարաֆընտան պանտոմուզիգա իլէ պաղը մէսէրրէթ նիւմայիշլէրի վուգու պուլտուղընը վէ օ սըրատա «Սուլթան Համիտ պին եաշա» սէտալարը էֆլատա սէրչէքտիրինի տիւն եազմըշ իտի։

Օլ պատէ ախիրէն ալընան մալիւմաթա կէօրէ, 500 նուֆուստան միւրէքքէպ օլան խալգ Գալաթա Սէրայը բիշկեհրնա պիլմուվասէլէ, մուզիգա Օսմանլը մարշը թէրլենիւմէ էյլէմիշ օլմալա, միթէսարրֆը ճէտիտ Արիֆ պէյ էֆէնտի հայրէթլերի էհալիյէ պէյանը թէշէքքիւրլէ, ըզհար իթմէքտէ օլտուգլարը հրսսիյաթը մինիթտարիէրինի խաքիրաի Շահանէյէ արզ իտէճէյինի վատ իթմիշ, վէ տէրհալ քէյֆիյէթի պաթէլեկրաֆ Մապէյնը Հիւմայունա պիլտիրմիշ տիր։

Տիւնքի Մոնպուլտա տա չու ֆըգրա օգունմուշ տըր.

«Պէյօղլու միւթէսարրֆը ճէտիտի Արիֆ պէյ էֆ. հայրէթլերի՝ չիմտիյէ գատար Գալաթա սէրայընճա մէճճուլ օլան պիր տիրայէթ վէ զայրէթլէ մէմուրիյէթը միհիմմէսինէ իպթիտար էյլէմիշ տիր։ Մուսիլէյհ սապահլարը սաաթ 3տէ Գալաթա սէրայընա կիրիպ, կէճէ եարընընա գատար օրատա գալմագտա, վէ թահգիգաթլարը վէ ուսուրու մէսալիհի պիգզաթ քէնտիսի իճրա վէ էվամիրը եէվմիյէի քէնտի թահթը սէլահիյէթինտէ պուլունան գօմիսէրլիքլերէ իրսալ էյլէմէքտէ տիր։ Վէյհասը մուսալէյհ եօրուլմազ վէ տիրայէթը քեամիլէ իլէ մութթասըֆ պիր զաթ տըր։

«Արիֆ պէյ՝ Բումէլի հիսարընտա քեանի եալըսընտա իգամէթ իթմէքտէ իսէ տէ, եօլըն ուզագլըղընտան նաշի վագթ զայ իթմէմէք իւզրէ Պէյօղլունտա պիր խանէ քիրալամըշ տըր։ Մուսալէյհ՝ պու հաֆթա մէզքիւր խանէյէ նազլ իտէճէք տիր։

«Շուրասընը տախի զիքր իթմէեէ ունու

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

1883

Բ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

(Շարունակութիւն 1880 թուէն)

Յունիս 22ի Ազգ. Ժողովոյ նըշանաւոր գործն եղաւ իւր Նախագահներէն խմբագրեալ և առ Նախագահ Ազգ. Վարչութեան Ամեն. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հայրն մատուցանելի Ուղերձին բառ առ բառ ընդունելիս։ Այս Ուղերձով Ազգ. Ժողովը յոյս կը յայտնէր թէ յայնմհետէ ազգային գործերը բարւոք ուղղութիւն մը պիտի ստանան շնորհիւ Նորին Սրբազնութեան անվհատ ջանից, բաւական է որ Նորին Սրբազնութիւնն յենու համայն Հայ Ժողովրդեան միահամուռ օժանդակութեանն ու աջակցութեան վրայ, և թէ Օսմանեան հաստատումն գահուն Ծիրդի գահակալ Վեհ. Սուլթանին ինամքն ու գորով Հայ ազգին իրձերն ու փափաքներն առաւելապէս պիտի պահպանէ։ Հայ ազգին իրձերն ու փափաքներն առաւելապէս պիտի պահպանէ ի գործ դնելով այն ամեն բարենորոգումներն, որոց ընդհանուպ կատարման մասին Նորին Կայսր Վեհափառութիւնն միշտ կամք յայտնած է, և Ազգ. Ժողովն ևս ի ձեռն իւր Նախագահ Ս. Պատրիարք Հօր մեծաւ երախտագիտութեամբ իւր շնորհակալաց հաւատիքն ու մրմունջ կը փութայ դնել առ ոտս գահոյից Նորին Կայսր. վեհափառութեան, որ միշտ գութ տածած է իւր ի դարուց անտի հաւատարիմ հպատակ Հայ ազգին վրայ։ Այս Ուղերձն երեսփոխանք մանք խիստ գտան, և միանդամայն վերաւորեցուցիչ Ս. Պատրիարք Հօր անձնաւորութեան, ուստի և Պատրիարքական տագնապի մը գալուստը սկսան վերահաս նկատել, որով և միանդամայն այլևայլ զրոյցներու ծաւալման տեղի տալ և մեծի [illegible]։

Այս Ուղերձի ընդունելութենէն զատ՝ նոյն աւուր Ազգ. Ժողովն սկսաւ դարձեալ շարունակել իւր յարձակողական դիրքն ընդդէմ Վարչութեան, և այս անդամ ինն հարցումներու տեղատարափ կարկուտ մը Ազգ. Վարչութեան վրայ թափելէ յետոյ՝ մեծաւ սաստկութեամբ սկըսաւ քննադատել վարչութեան սա ընթացքը, թէ այսպիսի հարցմանց գոնէ քանի մը հատին պատասխանը անմիջապէս տալու համար ներկայացուցիչ մը չունէր նոյն օրը Ազգ. Ժողովոյ մէջ։ Այս միջոցին Ազգ. Վարչութեան տարեկան համարատուութեան և Պատրիարքարանի 1883—84 երևմտից հաշուեցուցի մասին վերսին յետաձգութիւն վնելով՝ և մանաւանդ լսուելով միանգամայն թէ Ազգ. Վարչութիւնն այլ ևայլ երեսփոխական հարցմանց պատասխանագրերը վեց ամիս յետոյ այսինքն 1884 յունվար 1ին տալ որոշած է, երեսփոխանք կարի լմն կը յուզուին, և դժգոհութեան նշաններով և ցոյցերով կը փակեն նոյն աւուր Ազգ. Ժողովոյ նիստը, հետևապէս Յուլիս 22ի օրը Ազգ. Ժողովոյ համար արդարև ԴԺԳՈՀՈՒԹԵԱՆ մի նշանաւոր օրն եղաւ, ինչպէս և Սեպտ. 17ի օրն ալ ԴՈՀՈՒԹԵԱՆ հուչակաւոր օր մը պիտի լինէր, ինչպէս քիչ մը յետոյ պիտի տեսանեն մեր ընթերցողք։

Օգոստ. 3ի նիստը յոյժ աղմկալի և ամենատգնապալի եղաւ, վասն զի Ս. Պատրիարքն Ազգ. Ժողովոյ Ուղերձին բերանացի պատասխան մը տալու համար Մայր-Դիւանէն խօսք առնելով իւր կարծիքն ու համոզում երբ պիտի արտայայտէր, երեսփոխան մը դիտեց թէ Ս. Պատրիարքն Ազգ. Ժողովոյ, որ համայն ազգին օրինաւոր գերագոյն ներկայացուցիչն է, առջև պարտի բարձրագոյն խնարհիլ։ Այս երեսփոխանին խօսուածքի ձևէն և շարժուածքի և կեցուածքի դիրքէն Ս. Պատրիարքն զգածուելով կը սրտնեղի, կը սրտնեղին և ոմանք երեսփոխանք, և ահա ժիրոր մի է որ կը տիրէ խորհրդարանին մէջ, և թէև հաղիւ ուրեմն կը փակուի այս անպատեհ միջադէպ Ատենապետ էֆենտիի խաղաղասիրական ջանիքն, սակայն քիչ մը յետոյ երբ Մնակեան հանրածանօթ ժառանգութեան և կտակի վերաբերեալ Ազգ. Վարչութեան մէջ պատասխանագիրն ի նկատ առնուելով կոկսի քննադատուիլ, յանկարծ բանակռիւ մի է որ կը ծագի դարձեալ Նախագահ Սրբազանի և քննադատ երեսփոխանաց մէջ, և հետզհետէ կարի [illegible] կը վերցուի, և խորհրդարանը կը պարպուի առանց ներկայ ունկնդիր ժողովրդեան կողմէն ոչ այս և ոչ այն կողմի նպաստաւոր ցոյց մը տեղի ունենալու։

Թէև քիչ մը յետոյ Ազգ. Ժողովոյ ատենը կը վերաբացուի և Բ. Ատենապետ Բ. էֆ. Ղազարոսեանի ազդու և սրտառուչ յորդորանօքն ու հրաւիրանօք քննադատ երեսփոխանք ի համբոյր մատչելով Ն. Սրբազնութեան Ալոյն կը հաշտուին, սակայն Նախագահ Սրբազանն սաստիկ իմն զգածեալ՝ յետ սրտայոյզ բանախօսութենէ մը՝ կիջնէ իւր նախագահական աթոռէն և հրաժեշտով կը մեկնի խորհրդարանէն։ Ահա այս օրէն կսկսի պատրիարքական հրաժարման խնդիրն, որ դժբաղդաբար կ'տեսնի մինչև ցայսօր։ Նմանապէս նոյն օրը կը հրաժարին իրենց Մայր Դիւանի անդամներէն Ազգ. Ժողովոյ Նորընտիր Ա. Ատենապետն ու Ատենադպիր։

Թէև նոյն օրը Ազգ. Ժողովն կորոշէ որ իւր Մայր Դիւանն դիմէ առ Ս. Պատրիարքն և Ն. Սրբազնութեան Ուղերձին նկատմամբ ունեցած բնդ[illegible]ն բառնալով հրաւիրէ ի պատրիարքական աթոռն, սակայն Ս. Պատրիարքն անդրդուելի կ'մնայ իր որոշման մէջ միայն իւր անձնական տկարութիւնն առարկելով և ոչ այլ ինչ։

Մինչ այս մինչ այն, այս միջոցին յոռետես կամ չարամիտ ոմանք կսկսին համբաւել թէ Ազգ. Սահմանադրութեան և Երեսփ. Ժողովոյ գոյութիւնն արդեն օգտակար չէ ազգին, և հարուստ ազնուական (՝) դասն յերեսաց սահմանադրական այս գրութեան ձեռնպահ կ'մնայ ազգ. գործերէ, հետևաբար պէտք է ցրնի երեսփոխանութիւնն, սակայն այս անգամ մի երկաթէ չկամքի տէր մարդ (Բ. Ղազարոսեան)՝ իբրեւ Բ. Ատենապետ Ազգ. Ժողովոյ՝ բանակցելով ընդ Ս. Պատրիարք Հօր և ընդ Փաշ. Ժողովոյ, և ամեն պատասխանատուութիւն ստանձնելով՝ կը բանայ անարկիւղ վրոտահութեամբ Ազգ. Ժողովն Յեպ. 17ին։

Այս նստին մէջ հետզհետէ կընթերցուին այն պատասխանագրերը, զորս Ազգ. վարչութիւնն բերած էր ի գոհացումն այևայլ երեսփոխանական հարցմանց, որք էին,

Թ՝ 1. Կաթողիկոսական Լիազօր Ցանձնաժողովն պատրաստած է իւր Ծրագիրն ի մասին ամենայն Հայոց հայրապետական ընտրութեան եւ, և պիտի մատուցանէ զայն յառաջիկայ նստին։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 2. Շատախի արկածելոց համար հարկ եղած նիւթական օգնութիւնք և պետական տնօրինութիւնք ի գործ դրուած են եւ։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 3. Երմեից և Կոտակայ Հոգաբարձութեանց պաշտօնը՝ ինչպէս ժամանակ մը ի վեր և այժմ Տնտես. խորհրդոյ յանձնուած է։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 4. Երուսաղէմի Ս. Աթոռոն պարտուց բարձման համար վերջին անգամ Բ. Դրան հետ սկսուած բանակցութիւնք շարունակուելու վրայ են։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 5. Վանայ հարաւային կողմն եղած գաղթականութեան առաջքն առնուած է։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 6. Խրիմեան Սրբազանի Վանայ առաջնորդութենէ հրաժարականն ընդունիլ հարկ էր։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 7. Ազգ. Վարժարանաց և կրթական ծրագրաց մասին վարչութիւնն բանակցութեան մէջ է ընդ Բ. Դրան։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 8. Պատրիարքարանի 1883—1884ի երևմտացոյցն աւասիկ պատրաստ է։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն։

Թ՝ 9. Էջմիածնի մէջ վերջին ատենս պատահած գայթակղական անցից նկատմամբ պաշտօնական թղթերն ևս աւասիկ պատրաստ են։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն, և կը յղեն նոյն թղթերն առ կաթողիկոսական Լիազօր Ցանձնաժողովն։

Թ՝ 10. Եկեղեցական Ազգ. իրաւասութեանց խնդիրն Ազգ. Վարչութիւնն իւր ձեռնահասութենէն վեր նկատելով՝ կը բերէ առ Ազգ. Ժողովն։

Երեսփոխանք գոհութիւն կը յայտնեն, և կը յղեն այդ խնդիրն առ եկեղեց. Համագումար Ժողովն։

Ազգ. Ժողովն ասոյն այս օրն գոհութեամբ և փառաբանութեամբ նուիրագործելէ յետոյ՝ կաթողիկոսական Ծրագիրն Օրակարգն անցնել կորոշէ, որ Սեպտ. 23 30 և Հոկտ. 7 և 21 չորս ամբողջ գունդակ նստերու մէջ ամենայն սաստկութեամբ և ըջութեամբ կաթողիկոսական ընտրութեան մասին վրայ վիճաբանելէ յետոյ՝ կընդունի վերջապէս 1866ի ընտրական դրութիւնը։ Այս վիճաբանութեանց մէջ դեր ու դեմ խօսող երեսփոխանք իրենց պերճախօսութեամբն յոյժ նշանաւոր հանդիսացան։ Ինչպէս կը վկայեն Ազգ. Ժողովոյ ատենագրութիւնք, և 66ի դրութեան յաղթանակն ոչ թէ միայն ի Թուրքիա, այլ և ի Ռուսիաբնակ Հայս մեծ գոհութիւն պատճառեց, ինչպէս տեսնուեցաւ յետոյ Տփխիսի ազգային մասոյ հրատարակութիւններէն։

Ազգ. Ժողովն նոյեմ. 18 և 25 նստերուն մէջ ևս կաթողիկոսական կանոնական Ծրագրի վիճաբանութեամբ զբաղելէ յետոյ կը յղէ զայն առ Եկեղեց. Համագ. Ժողովն։ Եւ դեռակ. 9ին ի նկատ առնելով Երուսաղէմի վանուց 1882—83—84 ելմտացոյցները՝ զոր իւր Համարակութեան դիւանին լըղած էր սեպտ. 23ին, Ցանձնաժողով մը կը կազմէ, պաշտօն տալով նմա՝ որ պարտուց բարձման նոր եղանակ մը գտնելով, տեղեկագրով մը առ ինքն մատուցանէ մինչև մէկ ամիս։

Ազգ. Ժողովն դեկտ. 23ին կըզբաղի Բ. Դրան կողմէ ազգ. վարժարանաց միջամտութեան խնդրով, և սաստիկ և բուռն վիճաբանութենէ յետոյ՝ կորոշէ այս մասին ի պատասխանատուութիւն հրաւիրել զԲաղ. Ժողովն։

Այս նստին մէջ Պէզճեան բարեշնչատակ Յարութիւն ամիրայի կտակի բռնաբարման համար երեք երեսփոխանաց կողմէն հարցում կ'ուղղուի առ Ազգ. վարչութիւնն, ինչպէս Մոսկուոյ Ցանձնաժողովոյ համարատուութեան և այդ Ցանձնաժողովոյ կնվիրեն Խաչի մը գնման մասին ևս հարցում եղած էր Սեպտ. 23ին։

Ահա այս է Ազգ. Ժողովոյ 1883—84ի ամբողջ տարեշրջանին մէջ ունեցած գործողութեանց համառօտ նկարագիրը՝ զոր հրատարակելով բոլոր ազգին ուշադրութեանը կը ներկայանամ, որպէս զի ազգն իմանայ թէ իր այս գերագոյն ժողովն ո՞րպիսի գործունէութեամբ և ազգասիրական եռանդով վարեց իւր նուիրական պաշտօնն ու պարտք տարեկան 23 ամբողջ նիստերու մէջ։

(Շարունակելի)

ՍՈՒ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

Ամերիկաթը խայրտան խայրը իլերիկմիշ օլան Տէրսաատէթ Սու գումբանիասը՝ Տէրսաատէթ իլէ ճիվարընտա վէ Պողազ իչինին Բումէլի սահիլինտէ սու թէվզիի մուսաֆէրթ ընդն պիր ճէտվէլիրին նէյր էյլէմիշ տիր։

1883 էնէսի յունվարքն իպթիտասընտան իթիպարէն մէզքիւր գումբանկա սայէսինտէ սու գրթլըղընն հէր նէվի միւշքիլաթ վէ սրգընթըրընտան գուրթուլաճագ օլան խանէ սահիպլէրինին վէ քիրաճըլարըն նազարը ազգաթա արմալարը իչուն էհէմմիյէթի շիսպէհսիզ օլան իչպու նիզամնամէսէն պազը մալիւմաթ իսթիսրաճ իտէրիզ։

Սու իթասը իլքի նիսպէ օլարագ պիր մուգավէլէնամէ իլէ իճրա օլընաճագ, վէ հէր սէնէ յունվար վէ յուլիս այլարընդն իպթիտայարընտան իթիպար ապօնէ գայտ օլունաճագ վէ միւտտէթլէրի պիր սէնէտէն այանդն օլմայաճագ տըր։

Էօյչիւ իլէ վէ եա սայըր ալաթը իւզերինէ օլաճագ ապօնէլէրտէն հիչ պիրի՝ եէվմիկէ 165 լիթրատան (եէնի օգկա) աղթաղը օլմայաճագ, վէ պու մըգտարտան սէնէյվի պէտէլի զգթուն ագչէ օլարագ 250 վէ 3 այլըգը 62½ զրչ. օլաճագ տըր։

Սուլրն սուրէթը իթտար՝ ամիտ կէօսթերիլէն ուսուլլերտէն պիրինէ թաթ պիգէն վուգու պուլաճագ տըր։

Էվվելա, անախթարը եարընըզ գումբանիանըն մէմուրլարընտա պուլունմագ իւզրէ պիր մըգեաս մուսուլընտան տախմ մը եա գաբալը, վէ մունթազամ՝ էվ եա դայրը մունթազամ ատրէթտէ ապթրըլաճագ տըր։

Սանիէն, ապօնէնին թաւէզը մախսուսը իւզերինէ վէ գումբանիատա գապուլինի միւնգափպ կէօրտիյիս հալտէ, առ՝ սայըր ալաթընտան կէչիրիլէճէք տիր։

Մարիսէն, թախմին իլէ վէ պազը ահվալը մուայեէնէտէ էօլչիւլմէքտէն գէվգելտէ օլարագ անախթարարդ մուսլգարլա ճգրթտրբրլաճագ տըր։

Գունլարտան պաշգա էքսէր մահէքէլէրտէ սու տաթմայա մախսուս չէշմէլէր թէէսիս օլընաճագ, վէ օ չէշմէլէրտէ սուլուն չիմտիքի գրբպասը 4 բարայա սաթբլաճագ տըր։

Պիր գրբպա սու իչին մուգավատան եարբլմիշ զրմպալը մարգա իմայ օլունաճագ, վէ հէր քէսին իսթէտիլի վագրթ ալապիգմէսի իչուն մեգքիւր մարգարլար՝ չէհրին պայրաճա մարգարլարընտա վէ գումբանանընն իտարէխանէլէրինտէ պուլունտրբրլաճագ տըր։

Իչպու մարգալարտան պիրիսի վէրիլիր իսէ, միւշքէրի թարաֆընտան կէօսթերիլէն գբրպա չէշմէտէն տոպտուրուլաճագ տըր։

Իչպու մուգավա մարգալար գումբանիայա մախսուս պիր նէվի բարա մագամընա գաիմ օլաճագ տըր։

Հէր քիմ 1883 սէնէսի յունվարընտան էվվել ապօնէ օլաճաղընա տաիր պիր վարագա իտա իլէ իլերիտէքի թէէտիյաթը իրֆա իտէճէկինէ թէէմինաթ օլմագ իւզրէ 125 զրչ. իթա իտէճէք օլուր իսէ, 3 սէնէ միւտտէթ թարիֆա ֆիյաթընտան 100տէ 5 իսթիֆատէ իտէճէք տիր։

Գումբանիա՝ սու թէվզիաթընա պաշլամագտան էվվել եազըլաճագ ապօնէ սէնէտլէրինին մէրիյէթի նէ թարիխտէն պաշլայաճաղընա տաիր պիր կէօնա թէահհիւտ

ԷԱՆԷԹԼԻ ԳԸՂ

(Մ-ԷԼԼԷՍ) ԷՄԻԼ ԲԻՇՈՒՐԿ

Թ.

ԳԻԶԱՐԻ ԼԻՍԻԼ

(1935 էֆֆէրտան դէվամ)

—Օ վագասա էվլատընըզ բէք չանը հայրէթ պիր մուամէլէտէ պուլունը, Լիսիլ, Բուվնա էն զիյատէ անըն սայէսինտէ էօլիմանէն զուրթուլը։

—Շիւքիւր Ալլահա՝, էվլատ՝ քէնտի պէտոխթէ վարիսէսինին մինէթտարլըզ վարիֆէսինի խիա իթմէքտէ տիր։ Շիմտի, խիտիմ Ժան Ըլնօ՝, սիզէ սօրաճագ չօգ չէյլերիմ վար տըր վէ սիզ տէ պանա չօգ չէյլեր խաղէր վէրէմէքէօնիզ։ Էվվէլա շուն պանա սէօյլէյինիզ քի, էվլատտ Սէօյլանա նա՞սըլ կէլմիշ վէ քէնտինի նա՞սըլ թանթտրբրայիրմիշ։ Բիէր Բուվնա էյի ատամ տըր, գօլլարընը էվլատրմա աչմըշ օլմալը տըր։ լաքին բէտէրիմ անը նէ՞ սուբէթլէ գապուլ իթմիշ ա՛ր։

—Լիսի՛լ, էվլատընըզ չէնտի վէլատէթ պրրընդն հէնուզ պիր գըսմընը պիրիր։ սիզէ սօնրա իյդնկ իտէճէյիմ պազը էսպապա մէպնի, քէնտի վարիսէսինին Լիսիլ Մէլիէ թէմիյէ օլունտըրընը վէ քէնտիսինին տէ Սէօյսնտաքի զէնկին չիֆթլիք սահիպլէրին թօրնու օլտըրընը քէնտիսինէն սադլատամ։ Էվլատընըզ չիֆթլիկէ միրմէմիշ տիր, վէ ինքի տէֆա Բուվնայա բասթ կէլիպ ֆագաթ անէն թանըմանը տըր։ Բէտէրինին գաթլ օլունտըրընը պիրիր։ —պունը պէն քէնտիրինէ սէՆչէտիմ,— վէ հէր քէս կիպի օ տա զանն իտէր քի բէտէրինին գաթիլի Ժան Ըլնօ տըր։

—Լաքին նէ՞րէտէ տիր, նէ՞րէտէ տիր։

—Սիզ ֆանը կիւն կէօրտիւնիզ իսէ՝, անանէն իքի կիւն սօնդրա Բարիզէ ավտէթ իթմիշ տիր, Լիսի՛լ։

—Բարիզէ՞ մի, պաղերաը դարը ամբդը պիր թարզտա։

—Մուսթէրիհ օլունը։ իգամէթ կեահրընը պանա թարիֆ իթմիշ իտի։ պէն տէ տիւն Բուվնայա, օն սէնէյի միւթէավուզ միւտտէթտէն պէրու ադրատընը Լիսիլ Մէլիէնին էվլատը Ֆրէմիգուրա կէլմիշ վէ պիր եապանը կիպի Սէօյլանընը էօնիւնտէն կէչմիշ վէ քէնտի հայաթընը թէհլիքէտէն գուրթարմըշ օլարընընը խապէր վէրթիկիմտէ, էվլատընըզն Բարիզտէքի իգամէթ կեահրընը տաթի սէօրէտիմ։

—Պունդն իւզերինէ՞։

—Նէ տերէճէ մէսրուր օլարընընը սիզէ մէօյլէմէկէ հաճէթ եօգ տըր։ Բուվնա կիւն կէչիրմէյիպ պու սապահ Բարիզէ կիթմիշ տիր։

—Էվլատրմը արամաղա՞ մը կիթտի։

—Էվվէլթ. ալըպ կէթիրէճէք։

—Բէտէրիմ պիլի՞ր մի. . .

—Ժագ Մէլիէ էրքէք թօրնունը պէքլէյօր։

—Ա՛հ, արթըզ ճէնապը Հագդտան պաղդա պիր տիլէկիմ եօգ տըր։

—Լիսի՛լ, բէտէրինիզ պիր կիւն տէյիրսէ պիր կիւն ավտէթ իտէճէկինիզի չիմտկէ գաստար իւմիտ իտէրէք, վասիյէթնամէ եաբմաք իսթէմէմիշ տիր։ Լաքին սիզին հագգընընզդա հիչ պիր խապէր օլմայըզ, ինթիմալ քի էօր միւչինիզ տէյու, Ֆիւն Ժագ Մէլիէ՝ իւէ Բիէր Բուվնա արասընտա վէրիլէն գաֆար մուճիպլինճէ, Բուվնա Բարիզտէն ավտէթ իտէրէք օղլունընը ամ պէրասէր կէթիրտիկինտէ, Ժագ Մէլիէ մուգավէլաթ քեաթիպլինի չաղըրթըլ, Էտմոն Մէլիէյի քէնտի էվլատ վէ վարիսը մութլագը թանը յամաճագը։

—Բէտէրիմ պէօյլէ եաբմաք իսթէյօ՞ մը, տէտի Լիսիլ պիր խալճանալ. բէք ալա, Ժան Ըլնօ, բէք ալա։

—Անճագ չիմտի բէտէրինիզին նէյէթլէրի թատիլ օլունանաճագ տըր։

—Նի՞չիւն։

—Զիւնքի սիզ հայաթտասընըզ, Լիսիլ, վէ սէրվէթի օ հալալ վէ եառամաղ Բարիզէլէրին էլինէ տիշէր տէյու արթըզ չիմտի գօրգուսը եօգ տըր։

—Տինսիզ իմանսըզ Բարիզէլէր տիյէպիլիրսինիզ, Ժան Ըլնօ։

—Բուվնա անլէրէ միճաղաթ իթտիրմէք իսթէմէմիշ տիր. պէնիմ էֆքեարըմա պունը էյի եաբմամըշ տըր։ Պունլար՝ Ժագ Մէլիէնին մուրասը քէնտիլէրինէ տիւշմէտիկինի կէօրիւնէճէ, հիտաթ ու զաղապլարընտան նաչի ինլէյէճէլլեր տիր։ Պու տա պիր միճաղաթ տըր։ Լաքին մէմլէքէթտէն ալդըպ կիթմէ-տիքլէրի իչուն, պէն վէսվէսէ իտիյօրըմ։

—Պիլիրիմ, հէնուզ պուրալարտա տըրլար։

—Սօնդրա հիչ կէօրտիւնմէզ մի անլէրի։

—Էվվէլթ. օղլու հէր կէճէ չիֆթլիկնի հէվալինտէ կէզնիր տուրուր։

—Հէնուզ ճէտարէթ իսէ՞ըլէր մի. . .

—Շիւսէհսիզ եէնի պիր ճինայէթ տուչիւնմէքտէ օլմալը տըրլար։ Ժան Ըլնօ, սիլի՞րմիսինիզ. Ֆրանսուա Բարիզէ՝ գէզընընդա ալագա իթմիշ։

—Էվվէլթ, սիլիրիմ, ճէվապ վէրտի Ըլնօ հիտտէթլի պիր թարզտա։

—Բէնտի չէհվէթը հայվանիյէսի իչիւն հէր չէյի եաբմաղա ճէաբէթ իտտէր. օ հայլազ չաբգընը՝ հիչ պիր ճինայէթտէն կէրի տուրմազ։ Բոնֆնա օրատա օլմասընը վագթ, գէզընընը կէօզէթինիզ, Ժան Ըլնօ։ Պէնտէն սիզէ նասիհաթ օլսուն, օ տինսիզ իմանսըզ Հէրիվէլէրտէն հէր չէյ ումուլուր։

Ժան Ըլնօ՝ կէօզլէրինտէն տէհէյէլի աթէչլեր սաչարագ տէտի.

—Ցահա գօլլարըմտա գուվվէթ վար. էկէր Ֆրանսուա Բարիզէլ գէզգմա տօգանը իսէ, էլլէրիմէ անը պօղարըմ։ Արթըզ պու հէրիֆլէրին լագըրտըսընը իթմէյէլիմ. . . Գանըմ տամարլարրմտա գայնայօր։

—Հագգընընը վար, Ժան Ըլնօ, պիր պիրիմիզ սէօյլէյէճէք տահա պէճիա չէյլերիմիզ վար տըր. . .

—Լիսի՛լ, իսթէ՞րմիսինիզ, սիզի չիմտի բէտէրինիզին եանընա կէօթիւրէյի՞մ մի։

—Խա՛յր, խա՛յր, ճէվապ վէրտի Լիսիլ պիր իւրքիւնթիւ կէօսթերէրէք,

—Բէտէրինիզ եաբտըրընտան բիւշման օլմուշ տըր. արթըզ սիզի լանէթ օգուտայօր, սիզին պէտպախթիլըզընընդա սէպէպ օլան քէնտի ագրլտրզմա հիստէթ ու զաղապլանա լանէթ օգույօր։ Բէնտի ճինայէթինէ գարշըլըգ չօգ տըր միճաղաթ չէքմիշ տիր. քէտէր ու վիճատան բահաթսըզլըզը անը ատէթա պիր շէհիտ եաբմըշտըր տըր. . . Պու թարաֆլարա կէլտիկինիպտէն պէրու անը կէօրտիյինիզ վա՞ր մը։

—Էվվէլթ, պիր տէֆա ուզագտան կէօրտիւմ։

—Անը չօգ տէյիշմիշ պուլտընը, տէտի՞լ մի։

—Էվվէլթ, չօգ տէյիշմիշ պուլտըմ։

—Ժագ Մէլիէ հիլալ ու ֆէնէր օլմուշ տըր։

(Յետ-4)

տէրէօհտէ իթմէյէճէք տիր։

Գուսբանիանընն իչէ պաշյայա-ճաղը զէման իլէ պիւթիւն ապօ-նրմանլարա պաշլանկըճ օրմագ իւզ-րէ թաեին օլունան թարիխլէր-տէն պիրի արասընտա ճէրէեան իտէճէք միւտէթ իչուն միւնասիպ սուրէթտէ պիր թէնդիլ իճրա օ-լունաճագ տըր։

Ապօնրմանլարընն միւիթէլիֆ սու-րէթլէրի իլէ խանէլէրտէ պօրու-վէ մուսլուգ վէ սայը ալաթը վէ տահա սահրէ վաղ իթմէք ա-մէլիյաթը մէսարիֆի նիզամնամէ-տէ միւնտէրիճ օլան թարիֆատա մուգայրեէտ օլուպ, պունլարընն ճիւմլէսի տէ ֆէվգէլատէ էհվէն օլտուղու միչահէտէ օլունմուշ տըր։

Մ. ՐՈՒՀԷ

Տիւնքի նիւսխէմիզտէ միւնտէ-րիճ պիր թէլէկրաֆտան անլա-շըմըշ օլաճաղը վէճհլէ, միւթէ-վէֆա իւչիւնճի Նաբօլէոնընն սաղ գօլը մագամընտա օլան վէ միւ-շարէլէյհին զէմանը սալթանաթընտա նէրէ-նէր դէրէ եախսա նէրէ-նէր դէրէ «ամէ թէսմիյէ օլունան Մ. Ռուհէ պիր վագթտան պէրու խասթա օլուպ գուվվէի զիհնի-եէսինի տէ զայպ իթմիշ օլտըղը հալտէ, նիհայէթ պու բազար ագշամը վէֆաթ իթմիշ տիր։

Տիրայէթ վէ ֆէթհանէթը ազի-մէ սահիպի օլան մուսթաֆէյհ ա-թիգ Ֆրանսըզ տիբլօմաթը 1814 սէնէսինտէ Նոյեմբեր 30տէ Ֆը-ռանսանընն Բիւի-տը-Ֆօմ էյալէ-թինտէ վագը Բիօմ Նամմահալտէ տիէնեայէ կէլիպ, 71 եաշընտա թէրքը տաղտաղի ալէմ իթմիշ տիր։

Մ. Ռուհէ՝ մէմլէքէթինտէ էն էվվէլ ավօգաթլըղա պաշլայըպ, պու սէնաթատ սերիան քէսպը չէօհրէթ վէ թէրագգի իտէրէք, Ֆրանսանընն փետրուար իսթիլա-լընտան սօնղրա մէպուս ինթի-խապ օլունմուշ վէ սաղ թարաֆ ֆըրգասը սիլքինէ տախիլ օլմուշ տըր։ Մումայէյհ՝ 1849 սէնէսին-տէ հոկտեմբերտէ հէյէթը վիւ-քէլայա տուխուլ իտուպ, մէճլի-սը մէպուսանընն պիր թէղէիֆ գուրաքը (պարտաւանաց քուէ) իւզերինէ էրթէսի սէնէ յուլիս 13տէ թէրքը մէմուրիյէթ իթմիշ իսկ տէ, երինէ օ այրն 24ինտէ Մ. Գարօշ վէ Մ. Ֆուլտ իլէ պէ-րապէր թէքրար գապինէթօ ա-ղալըղընը իհրազ էյլէմիշ տիր։

Մ. Ռուհէ՝ 1851 սէնէսինտէ հոկտեմբեր 26տա մէմուրիյէթը մէզքիւրէտէն իսթիֆա իտուպ, դեկտեմբեր 2տէ ատլիյէ նէզա-բէթինէ թային օլունմուշ վէ 1852 յունվարընտա Զրլէան խանէտանը գրալիսինին էմվալը հագգընտա սուտուր իտէն ֆէրմանտան տօ-լայը երինէ իսթիֆա իթմիշ տիր։

Գունտան սօնրա Մ. Ռուհէ միւխ-թէլիֆ թաբիխլէրտէ տէֆթէլ հեյէթը վիւքէլայա տախիլ օլուպ իսթիֆա իթմիշ, վէ պաղը էվրօ-բա տէվլէթէրիյլէ ագտ օլընան թիճարէթ վէ սահր ահտնամէլէ-րին միւզաքէրէսինտէ պուլունա-րագ իպրազը տիրայէթ ու մէհա-բէթ էյլէմիշ, վէ նիհայէթ Ֆրան-սա վէ Բրուսիա մուհարէպէսի պիտայէթինտէ կիզլիճէ Շալօն օրտուկեահրնտա իչիւնճի Նաբօ-լէոնընն նէզտինէ կիտէրէք, Բարիզին սուի ահվալինի նագլ ու թարիֆ իթտիքտէն սօնրա, սեպտեմբեր 4 իսթիլալընտա Բարիզտէն Լօնտ-րայա գաչմըշ, վէ օրատա Լ. Մ-ԲԻՍՍԷ սէրլէվհասըյլա պիր Պօ-նապարթիսթ կազէթասը թէսիս իթմիշ տիր։

Նաբօլէոն Թարաֆտարը օլտու-ղընտան, Պօնապարթընն վաթանը պուլունան Գօրսիգա ատասը է-հալիսի՝ մումայէյհի 1872 սէնէ-սի մայիսինտէ մէպուս ինթիխապ իթմիշ օլմաղլա, Մ. Ռուհէ 1875 սէնէսինտէ, մէճլիսը մէպուսան-տա էհալինին ըէյիսէ միւրաճաաթ իթմէք (աբէլ. ը բէօրլ) ուսուլինի միւտաֆէա իթմիշ տիր։

Մ. Ռուհէ՝ Պօնապարթ Թարաֆ-տարանընն ըէիսի պուլունմասը հասէպիյէ, սրգ սրգ ինկիլթէր-բայա կիտէրէք, իմբէրաթօրիցա Լօժէնի վէ անրն մախտումը իլէ իճրաի մէշվէրէթ իթմէքտէն հիչ տուր օլմամըշ տըր։ Մումայէյհ՝ 1877տէ տէ մէմլէքէթի պուլու-նան Ռիօմ շէհրի թարաֆընտան մէպուս ինթիխապ օլունուպ, օ զէման Մ. Կամպէթթանընն ալէյ-հինտէ էրէյիճէ մէշհուր պիր միւ-ճատէլէ վէ միւպահասատա պու-լունմուշ տըր։

Նաբօլէոնընն մախտումը Զու-լուլիթանտա թէլէֆ օլտուգտան սօնրա, Մ. Ռուհէ՝ հէր իշտէն էլ չէքիպ պիւսպիւթիւն թէնհանի-շիյին օլաճաղընը իլան իթմիշ իսկ տէ, բրենս ժերօմ Նաբօլէոնընն պօնաբարթ սիւլալէսինէ ըէիս օլ-մասընա տա սարֆը զայրէթ իթ-միշտիր։

Ամտէն սօնրա Մ. Ռուհէնին նամը չօգլուգ եատ օլունմայըպ, եավաշ եավաշ ունուտըլմըշ, վէ նիհայէթ էվվէլքի կիւն թէրքը հայաթ էյլէմիշ տիր։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

Մաէլմէմունիյէ աթիտէքի մէք-թուպ տէրճը սահիֆէ օլունուր։

ԲԻՐԱՍՕՆՏԱ ԴՐԶԱՐ ՄԷԹԲԷՊԻ

Կիրասօն՝ Գարատէնիզ սէվահի-լինտէ օլտուգճա միւհիմմ պիր պէլտէ օլուպ 150 գատար էրմէ-նի խանէլէրինի տախի միւշթէմիլ տիր։ Իշպու 150 խանէտէն եա-լընըզ 50 գատարը սահիպը նու-ֆուզ վէ սէրվէթ օլուպ, գու-սուրը անճագ ագվաթը եէվմի-յէսինի թէտարիքէ միւգթէտիր տիրլեր։ Պու 50 խանէ էրպապը սէխսավէթին հիմմէթ վէ սէմէրա-թը ֆէվգէլատէսի օլարագ պիր միւքէլլէֆ քիլիսէլերի վէ պիր տէ էրքէք չօճուգլար մէքթէ-պի օլուպ, պու անէտէք կէ-րէք քիլիսէ վէ կէրէք մէքթէպ-լէրի պիր հալը մունթազամտէ տէվամ իթմէքտէ, ֆագաթ թէ-էսսիւֆիւ ազիմի մուճիպ օլա-ճագ եէրի չիմտիյէ տէկին իւնա-սա տայիր հիչ պիր մէքթէպլէրի օլմայըպ, պիչարէ գըզլար 14-15 չաղլարընա գատէմ պասըպ տա-հա եազըլարընն չէքինտէն պի պէհրէ, վատիի զուլմէթ վէ ճէ-հալէթտէ բուլան օլմագտա իքէն, իչթէ պու տէֆա պէլտէի մէզ-քիւրէ միւթէհայիզանընտան Հա-ճի Աստուածատուր աղա Վէլէտ-եան Նամ սահիպի սէրվէթ զաթընն համիյէթիյլէ գըզլար իչիւն պիր մէքթէպ թէէսիս օլունուպ, մէ-սարիֆի պինայէսինտէն մաս-տէ պաշգա մէսարիֆաթը միլլէթ իւզերինէ օլարագ լազըմ կէլէն միւտերրիսէլէր թայնիյլէ ան-գարիպ իչէ միւսարաաթ օլունա-ճաղը մաէլ իպթիհաճ ու մէսրու-րիյէ մէսմուր չաքէրանէմ օլմուշ տըր։

Միւէլլիֆ էֆէնտի, պէնտէնիպ տախի կիրասօն մէքթէպի թա-լէպէի մուխրճէճէսինտէն օլուպ, մէգքիւր չէհր տախի իքինճի վա-թանըմ օլմասը հասէպիյլէ, պու խապերը մէսերրէթէսերի իչիթ-տիկիմտէ հատտէն պիյրուն խէն-տան օլուպ, թարաֆը աճիզա-նէմտէն ֆէրահիզտէն պուլունան շիւքրանիյէթը աճիզանէմի միւ-էսսիսը մէքթէպ Աստուածատուր աղա հաղրէթլէրինէ, վէ իչպու մագսէտը խայրմէրսէտին գուվ-վէտէն ֆիիլէ կէթիրիմէսի իչիւն իպղալը իգտամաթ պուլուրան ղէվաթը միւհթէրէմէյէ թագտիմ իչիւն կաղէթի միւթէպէրինիզի վասէթա իթթիխազըյլա, մէգ-քիւր էֆէնտիյէրի թէչվիգ ղմ-նընտա վարագբարէի աճիղանէմի տէրճէ հիմմէթ պուլուրմանընը խասսէթէն իսթիրհամ էյլէրիմ։

Խոսրով Մ. Մանուկեան

Սթամպօլ 18/30 Ցունվ. 1884

ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Տիւնքի Նիւսխէմիզտէն տէվամ վէ խիթամ.)

Արդ ցայս վայր գրուած տե-ղեկութիւններէն համայն Հայ ազգ կը տեսնէ և կիմանայ որ ոչ մի կաթողիկոսի օրով այսքան դառն անցքեր՝ ճնշումներ գոր-ծադրուած չեն՝ ինչպէս որ հո-գելոյս Գէորգ հայրապետի օրով. ինչպէս նաև դարերէ ի վեր և ոչ մի կաթողիկոս այսքան ազգօ-գուտ և փառաւոր ձեռնարկու-թիւնք և գործեր արդիւնաւո-րած չէ՝ որքան որ Գէորգ գոր-ծեց և յաջողցուց, թէև կենդա-նի նահատակ լինելով և վերջա-պէս անխնայ զոհելով իւր անձը. նոյնպէս այս ամենը եզրակացնել և ամենապարզ համոզում գոյա-ցընել կ'ասն որ ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւն ինչ տեսակ վի-ճակի բռնաբարութեանց ենթա-կայ է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և ամենայն Հայոց հետ՝ որ ռու-սական քաղաքականութեան ձգգ-տումները ինչ են և որ աստիճա-նի հասած են, և հետևանքը որ-քան դառն և կորստաբեր է. վտանգներ կսպառնան։

Ըստ այսոցիկ՝ ուրեմն այժմ և այսուհետև աւելի անհրաժեշտ կարօտութիւն կայ և շատ փութաջանութիւն պէտք է Պ-ԼԾԷՆ՝ վերաքննութեան խընդիրը ազգովին և հիմնովին ա-ռաջ տանելոյ և իրագործելոյ համար, ամենայն Հայոց կաթո-ղիկոսութիւնը Էջմիածինը՝ և Հա-յաստանեայց եկեղեցւոյ և ազգի Նուիրական շահերը՝ իրաւունք-ները եւ վտանգներէ ազատելոյ և ապահովելոյ համար, միջազ-գային պաշտպանութեամբ և հրս-կողութեամբ ռուսական քաղա-քականութեան մեզ վնասակար ձգտումները արգիլելոյ համար։

Այսուհետև խաբուիլը, կամ դանդաղիլը շատ ծանր և դառն հետևանքներ կը փութացնեն Հայոց եկեղեցւոյ և ազգի գը-լուխներուն։

Հայե՛ր, փաստեր և ապացոյց-ներ մէջ տեղ կեցած են, եթէ հարազատ և նախանձախնդիր որ-դիք և սերունդ եմք մեր Հա-յաստանեայց եկեղեցւոյ, եթէ կզգամք մեր պարտքը՝ մեր ցարդ աւանդեալները և մեր նուիրա-կան սեփականութիւնքը անվթար պաշտպանել և շարունակելոյ հա-մար, եթէ կպաշտեմք ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը և նո-րա նուիրականութիւնը՝ որ ի ներ-կայիս միակ պահապան և պաշտ-պան հրեշտակն է Հայոց եկեղե-ցւոյ, եթէ կյարգեմք և կսի-րեմք մեր Ս. Հայրապետները, անշուշտ լսելով և վերջնոց աղի-ողջմամ հեծեծանք և բողոքները՝ երբէք չեմք ներեր մեզ անտար-բեր մնալ։

Այո՛, ժամ է և պէտք է աղ-գովին շարժիլ և գործել՝ առանց երբէք վհատելոյ՝ ի հարկէ խոհ-եմութեամբ և նպատակայար-մար միջոցներով՝ նոր կաթողիկո-սի հետ և ազգային ձեռնհաս բո-լոր պաշտօնական մարմնոց հետ սերտիւ միանալով և յարատևե-լով։

Բ.-Գ. — եթէ հաւատամք մի քանի ազգային լրագրաց հրատա-րակութեանց, յորս ամփոփուած է կաթողիկոսական խնդրոյ վե-րաբերեալ կաթ. Յանձնաժողովոյ կազմած ծրագիրն, զոր ներկայա-ցուցած է Ազգային Երեսփ. Ընդհ. ժողովոյն, որոյ և վիճաբանու-թեան և քննութեան նիւթ եղած է այժմ, պէտք է ճշմարիտը խոս-տովանիլ, որ «չա՛տ թերի՝ մութ և խակ է», յորում գո՛նէ կաթո-ղիկոսական իշխանութեան՝ իրա-ւանց և արտօնութեանց «էական մասերը» պիտի ամփոփուէին յա-կանէ յանուանէ յիշելով, նոյնպէս Էջմիածնի և կաթ. խորհրդարանի իրաւունքները ևյն, և այսպիսի մի ծրագիր՝ ո՛րքան համառօտ և մութ լինի, այնքան աւելի ձե-ռընտու կլինի օտարին և օտարն միշտ օգուտ կքաղէ։ Առանց յա-կանէ յանուանէ յիշելոյ՝ «նախ-նական՝ աւանդական իրաւունք» ևյն. յիշելով՝ աւելի կնճիռներու-դուռ կբացուին և ապագայում՝ աւելի վնասակար հետեւանքներ կտեղան։

Ի հարկ է կանոնադրութիւնք չպիտի պարունակեն հրահանգ-ներ, որ և առանձին պիտի լի-նին, բայց «էական ամեն մասեր»՝ իրաւունք՝ իշխանութիւն՝ արտօ-նութիւն՝ պարտաւորութիւնք՝ կրօնական՝ ազգային՝ կրթական՝ տպագրական՝ յարաբերական՝ վարչական ամեն կարգի և աս-տիճանի իրաւունք և պարտաւո-րութիւնք պիտի մանրամասնու-ին և միանգամ ընդ միշտ պար-զուին և ապահովուին։ Ներկայ հրատարակութիւնը ուշադրու-թեամբ կարդացողներ ինքնին կարող են համեմատել շատ անց-քերը և նոցա վերաբերեալ մասերը փնտռել յիշեալ ծրագրին մէջ, և մեք առ այժմ այսչափը միայն ցոյց կտամք, որ

1. ժողովրդական առհասարակ ընտրողական իրաւանց (Եպսկ-Ա-ռաջնորդաց, քահանայից, եկե-ղեցեաց և դպրոցաց Հոգաբար-ձութեանց) համար,

2. Դպրոցաց վիճակի և աստի-ճանի, կրթական ծրագրաց, հան-րակրթական և Հայկական պար-տուց և իրաւանց համար,

3. Կաթողիկոսական իշխանու-թեան կրօնական եւ իրաւանց սահմանին, վճռական ձայնին, այցելութեանց կերպին և ժամա-նակին, կաթողիկոսական խորհր-դարանի պարտուց սահմանին հա-մար,

4. Կաթողիկոսական պարգե-ւատրութեանց համար,

5. Էջմիածնի դրութեան եւ ընդհանուր կառավարութեան և կազմակերպութեան համար,

6. Տպարաններ ունենալոյ հա-մար,

7. Վանօրէից դրութեան և պարտուց համար,

8. Ա.աջնորդաց պարտուց և իրաւանց համար,

9. Ընդհ. վարչական կազմա-կերպութեան պարտուց և յարա-բերութեանց համար,

10. Բարձրագոյն պաշտօնէից եւ զեղծմանց և դատաստանաց հա-մար (եթէ պատահին),

11. Կաթողիկոսի ընդ արտա-քին պետութիւնս ունենալիք յա-րաբերութեանց համար ոչինչ չեն միչուած, կամ թէ ոմանք շատ կցկտուր, երկմիտ, մութ, և ա-ւելի ՇԱՍԱԿԱՐ ուղղութեամբ յիշ-ուած են։

Իսկ որ ամենագլխաւոր և ան-հրաժեշտն էր, «Միջազգային հրս-կողութեան և պաշտպանութեան» համար (այն պետութիւններէն՝ որոց իշխանութեան ներքոյ հպա-տակ Հայեր եւ կան) ոչ ինչ ու-շադրութիւն և խօսք կայ, ա-ռանց որոյ ձայն բարբառոյ յա-նապատի կլինին մեր կազմած կա-նոնադրութիւն և շարժումները։

Առարկեալ ծրագրի մնացեալ ոչ սակաւ և ակամայ թերութեանց մէջ նշանաւոր են կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակի անորո-շութեան հետ կաթուղիկոսի ընդ ռուսական և տեղական կառա-վարութիւնս ունենալիք յարաբե-րութեանց ուղղութիւնքը, որ տեղեկութեանց պակասութիւն-ներէն՝ անփորձութիւններէն եւ խակ մտածումներէն առաջ եկած են, կամ թէ կաթողիկոսական Յանձնաժողովը միամտաբար հե-տեւած է 1836ի Պալաժէնիային և կամ Մատթէոս կաթուղիկոսի ա-ռաջարկած կանոնադրութեան։

Այժմ Կովկասում փոխարքա-յութիւնը ջնջուած է և մեծ նա-հանգապետութեան նման կառա-վարչապետութիւն հաստատուած է, և գուցէ հեռու չէ այն ժա-մանակը՝ որ սա ևս ջնջուի և միւս ռուս. նահանգապետութեանց նը-ման մեծ նահանգապետութեանց բաժնուի Կովկասեան աշխարհը և ուղղակի ենթարկուին Պետերս-բուրգի կեդրոնական կառավա-րութեան։

Ուստի վեհ. Հայրապետ՝ բա-ցառիկ առիթ և պարագայներէ զատ՝ պէտք է որ և անշուշտ նա-խարարութեան այսինքն Պետերս-կեդրոն. կառավարութեան հետ անմիջապէս և միշտ յարաբերու-թիւն ունենայ և կատարելապէս բարձրանայ կաթուղիկոսի դիրքը։ Այնպէս պիտի լինին կաթողիկո-սական խորհրդարանի յարաբե-րութիւնքը ևս, և սա լինի տե-ղական կառավարութեանց հետ աւելի յարաբերութիւն ունեցողը և այն կալուածական ևյն. խնդիր-ներում։

Իսկ երկրորդ ստորին խորհրդ-արանը կամ ՈՒՆԸ յարաբերու-թիւն պիտի ունենայ տեղական նահանգապետութեանց և ստո-րին գաւառական ևյն. կառավա-րութեանց հետ, պարտաւոր մը-նալով աւելի բարձր և ծանր խնդ-իրներում դիմել կաթողիկոսա-կան խորհրդարանին կամ կաթո-ղիկոսին ևյն։

Գաղ. այս տեսակ յարաբերու-թիւնք անհրաժեշտ պէտք ունին և ծրագրին մէջ մեծ կշիռ պիտի ունենան։

Այս տեսակ պարագաներում ռուսահայոց օրէնսգէտ և բանի-մաց մասի կարծիքները խոր-հուրդները և աջակցութիւնքը առնուլ թէև վեհ. կաթողիկո-սին կմնան, բայց Երեսփ. ընդ-հանուր ժողովն ևս պարտաւոր է և շատ լաւ կը լինի եթէ արդիւ-նաւորէ գտնէ անուղղակի միջոց-ներով և մասնաւոր գումարում-ներով՝ որ շատ դժուար պիտի չլինի և չէ։

Երբ կը նկատեմք որ յիշեալ ծրագրի մէջ բաւական աւելորդ խօսքեր և կրկնումներ կան, հիմ-նական ծրագրի համառօտութիւն առարկել աւելորդ է, մանաւանդ թէ որքան համառօտ լինի հիմ-նական ծրագիրը, սակայն անհը-րաժեշտ է որ ամենայն Հայոց՝ կաթողիկոսի՝ Էջմիածնի ևյն. վե-րաբերեալ և վերաբերելի իշխա-նութեան՝ իրաւանց ևյն. «էական մասերը» և «պայմանները» անշուշտ մէջ նշանախեցով անգամ պակաս կամ մոռացեալ չպիտի լինին։

Այս տեսութեամբ կը տեսնեմք բաղդատելով կաթող. յանձնաժո-ղովոյ պատրաստած ծրագիրը, որ հին «պալաժէնեան» (1836ի) աւելի լաւ է, և նորոյն մէջ եր-կու խորհրդարանաց մասէն զատ նոր մի բան չեմ գտներ։ Հետե-ւաբար աւելորդ է այսքան իրար-անցում հանել՝ քանի որ նորը ա-ւելի խեղճ է, և կաթողիկոսունք հին Պալաժէնիայով աւելի փոր-ձառութիւնք գտնելով՝ աւելի դժուարութեանց չեն հանդիպիր և լաւ ու վատ՝ արդէն հորդուած ուղիով կարող են շարունակել։

Պէտք չէ «փոխանակ յօնք յարդարելոյ՝ աչքը փորել»։

Մեր այս անկեղծ դիտողու-թիւնքը կյուսամք որ Երես. ընդհ. ժողով խորին ուշադրու-թեան կառնու և ափ յափոյ շարժողութեամբք և գործողու-թեամբ աւելի ծանր սխալանաց ենթարկուելէ կզգուշանայ։

Արդարև այս խնդիրը ամենա-ծանր և ամենակնճռոտ է, յա-րակից ահագին դժուարութիւնք և անյաղթելի զօրութիւնք դէմը ունի, բայց անհրաժեշտ է որ այս սահմանիս մտնեմք և շարունա-կեմք, և անխոնջ աշխատութիւն՝ ՀԱՆՔ եւ «ժամանակ»ը անշուշտ մեզ յաջողութիւն կը պարգևեն մի օր ողջմութեամբն Աստուծոյ, որ մեր պաշտպանն է և զմեզ չա՛տ և ահագին վտանգներէ անցու-ցած է երկար տարիներէ ի վեր՝ «դրունք դժոխոց ղնա մի՛ յաղ-թահարեսցեն» ասելով։

Թիւթիւն Ըէժի իտարէսի թա-բաֆընտան կէլէն իլան.

Մէմալիքը Մահրուսէի Շահա-նէտէ թիւթիւն Ըէժի գումման-եասընը 1884 սէնէսի Ապրիլինին 2/14իւնտէ իճրաի վազիֆէյէ իպ-թիտար էյլէյէճէյինի ֆէհալիյէ ի-լան իտէր։

Տէրսաատէթ 11/23 յունվար 1884

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Տարեի ասքերիյէյէ մէրպութ ֆապրիգալար նաղրը Ապտուլլահ էֆ. հաղրէթլէրինէ բիւթպէի ու-լա սընֆը էվվէլի։

Բէրպէլա միւթէսարրըֆը ճէ-լալ պէյէ բիւթպէի միրիմիրանի։

Պիթլիս վիլայէթի (Բաղէշ) տա-խիլինտէ Բէնէճ սանճաղը միւթէ-սարրըֆը Միտհաթ էֆ.յէ բիւթ-պէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի թէվֆիհ պույրուլմուշ տըր։

* * *

Իթալիա գրալը հաղրէթլէրի-նին թէչրիֆաթճընը Մարգի Տէլլա Սթօֆա իլէ Պրինտիզի միւ-թէսարրըֆը Պարօն Բասգալա ի-քինճի Մէճիտի։

Բօմա սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քեաթիպի Միհրան էֆէնտիյէ իւչիւնճիւ Մէճիտի։

Սէֆարէթը միշարէլէյհա ի-քինճի քեաթիպի Սիմոն էֆէն-տիյէ տէօրտիւնճիւ բիւթպէ Մէ-ճիտի,

Բօմատա տէվլէթը Օսմանիյէ ֆախրի պաշ շէհզէնտէրի կալեան էֆէնտիյէ իւչիւնճիւ Օսմանի։

Խազինէի խասսաի Շահանէ պէն պաշլալարընտան Ալի պէյէ տէօր-տիւնճիւ Օսմանի, Տէրսաատէթ լիման տարիբսի պաշ քեաթիպի Ապտիւլ Լաթիֆ էֆէնտիյէ տէօր-տիւնճիւ, վէ Զանագ գալէ լիման ըէիսի պէն պաշը Ապտիւլ Գատէր պէյէ պէյինճի Մէճիտի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՄԻԹԷՖԷՐԻԳԱ

Հօլանտա մէմալիքինին բայ-թահրը օլան Լա Լայ շէհրինտէ ախիրէն տէհշէթլի պիր ճինայէթ մեյտանա չրգարըլմըշ տըր։ Շեհ-րը մեզքիւրտէ սաքինէ պիր չա-մաշրրհը գարը՝ քէնտի թաալլիւ-գաթընտան պաղըլարընը էսմիւր սիկուրթասընա եազըրրգ, եա-խոտ եազըլմայա թէչվիգ իտուպ, իւճրէթինի քէնտի թէտիյէ իտէր, վէ պիր աղ սօնրա պունլարը զէ-հիրլեյէրէք պէտէլինի սիկուր-թա գումբանեալարընտան ախղ էյլէր իմիշ։

Գունտան պիր գաչ հաֆթա մուգատտէմ մէրգումէ գարընընն թաալլիւգաթընտան պիր գարը իլէ օղլու վէֆաթ իթտիյինտէն, հէքիմ պունլարընն սըչան օթու իլէ զէհիրլէնմիշ օլտուղընը խա-պէր վէրտիյինտէն, իճրա օլունան թահգիգաթ իւզերինէ մէրգումէ գարընտան չիպպէհ օլունրպ թահ-թը թէվֆիֆ վէ խթինթագա ալընտրգտա ճինայէթինի քեա-միլէն իգրար ու իթիրաֆ էյլէ-միշ տիր։ Իշպու ճանավար՝ քեաֆ-ֆէսի տէ ագրապասընտան օլա-րագ 30 քիշիյի զէհիրլեյիպ էօ-տիւրմիշ տիր։

—

Ախիրէն թանզիմ օլունան պիր սթաթիսթիգէ կէօրէ, Մէմալի-քի Մահրուսէտէ սաքին եահու-տիլէր 600,000 նուֆուս օլուպ, պունլար 46 մէքթէպէ մալիք ի-միշլէր։ Մէզքիւր մէքթէպլէրին 30ը երքէք վէ 16ը գըզ չօճուգ-լարա մախսուս օլուպ, Տէրսաա-տէթտէ 7 երքէք վէ 5 գըզ մէք-թէպլէրի մէվճուտ իմիշ։

Եահուտիլէրին Տէրսաատէթտէ-քի իրատալարընտան մաատա, մեր-քէզի Բարիզտէ օլան ճէմիյէթը իսրաիլիյէ թաքաֆընտան սէնէվի 442000 ֆրանգ կէլիրլէրի վար ի-միշ։

—

Մալիյէ միւսթէշարը վէթէն-տօրգ պէյին խասթալըղը պիր աղ միւպէտտէլը սըհհէթ ու աֆիյէթ օլմուշ իսկ տէ, էրքեանը հարպ ըէիս մուավինի ՊԷՕՀԼԷՐ բաշանընն խասթալըղը էլան այնը աղըը հալտէ պուլունմագտա իմիշ։

—

—Մոմոլը պէյանընա կէօրէ ; սիկուրթա իւճրէթի այմայա հաղրը օլուպ պիր ափէթ զուհուրինտէ թէէտիյաթ իթմէյէն սիկուրթա գումբանիալարը հագդընտա գարիպէն Շուրաի-Տէվլէթտէ միզաքէրաթ իճրա օլունաճագ իմիշ։ Մէգբիւր կագէթանըն գավինճէ, իչպու գումանբանեալար՝ սիկուրթա իտէնին հալ ու չանրը։ արթրգ օնտան ֆայտէլերի գալմատրը կիւն ա. բաշտրրմագտա իմիշլէր։

—Թիւնէլ սանտրգ-քեարընրն՝ կէ. չէն կէճէ թիւնէլ իլէ Ալթընը տարիէ արասընտաքի օգագտա գօլ տօլաշմագտա օլան իւչ գապ. թիյէ թարաֆընտան սօյուլտրը տիւն եաղլմըշ իտի։

Մոմոլըն պէյանընա կէօրէ, էվվէլքի կէճէ տախի Տարիէի մէգքիւրէ ճիվարընտան կէչմէ քտէ օլան պիր էճնէպի իւզերինէ ասքէր գրյաֆէթինտէ իքի էշխաս հիւճիմ իտիւ, մերգումրն եիւ. զիւնէ խրզլրճա տարպ իթմիշ. լէր վէ սաաթը իլէ իւչ մէճիտի. յէսինի զասպ էյլէմիշլէր տիր։

—Պէյօղլունտա Գաֆէ տ'Օրիան կաղինօսընրն միւհթէրէգ օլմա. սընտան նաչի թահթը թէվզիֆ. տէ պուլունան մէգքիւր կաղինօ. ընն միւսթէհրի Մ. Զարէհ Օս. մանեան՝ հէնուզ Գալաթա Մէ. բայընտա մահպուս օլուպ, էվ. բագը իսթինթագիյէսի Տէրսաս. տէթ մահքէմէի ճինայէթինէ իր. սալ գըլընմըշ տրը։

Համպուրկ բիյանգօսընրն իւ. չինճիւ գըսմ քէշիտէլերինտէն թարաֆրմըզտան սաթրըմշ օլան պիլէթլէրտէն աթիտէքի նումէրօ. լարա իսապէթ իթմիշ օլտուգլա. ընտան, համիլլերի կէլիպ ագճէ. լերինի ալմաղա տավէթ օլու. նուրլար։

18453, 18479, 18481, 18496, 32122
36054, 36077, 36216, 36232, 63233
40934, 40943, 40944, 40987, 85138

վէ տէօրտիւնճիւ քէշիտէսի տա. խի Բումի փեատր. 8 վէ 9տա վու. գու պուլաճաղը իշար օլունուր։

Գալաթատա Գումիսիսն խանընն գարշըսընտա Նօ. 9։

Ղ. փ. Զոֆոտրեան

ՐԱՍԱՏԽԱՆԻ ԱՄԻՐԷ

Մոմոլըս հանընն ահվալ

24 յունվար 5 փեատրուար

	ՍՐ.	ՏՏ.
Կիւնէշին տօղմասը	1	16
Էօյլէն	6	33
Թէքմիլ այ Բումի յունվ.		30
Գու սապահ սաաթ	5, 19տա	
Միզան իլ հավա(պարօմէթր)	768,2	
Միզան իլ հարարէ (թէրմո. մէթր)		1,8
Եիւզտէ օլան տէրէճէի բու. թուպէթ		98

Բիւդկեարընն խթիգամէթի՝ Շըմալը զարպի սաքին

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 4 Փետրվար

Ինկիլ. էհամը Ինկ. Լիր.	101-	7/16
Օսմ. էհամը աչքլաը	09-	15/16
» » գաբանաը	09-	
Խթիգրազ 65	11-	1/8
» 69	10-	
» 71	67-	1/4
» 72	15-	1/2
» 73	09-	
Օսմանը Պանգասը	16-	3/8
Բուսիա խթիգրազը	85-	3/4
Մըսըր տույ.մուքա հրաէ	67-	
» խթիյազը	90-	1/2
Տարբա Սանիէ (Մըսըր)	66-	1/4
Ռօշիլա խթիգրազը (Մըսըր)	88-	1/4
Մաճարիսթ. Էհամը 1877	101-	3/4
Գամպիս Բարիզ 3 այ վաճէ	-	

Բարիզ 4 Փետրվար

Ֆրանս. էհ. 3 % Ֆր.	77-25	
» » % 5	106-60	
Օսմ. էհամը աչքլաը	09-20	
» » գաբանաը	09-15	
Խթիգրազ 65 Ֆր.	-	
» 69	50-	
» 73	45-	
Բումէլի չըմէնտըֆէրի	45-50	
Օսմ. Պանգասը	660-	
Գրէտի Լիոնէ	571-25	
Գրէտի Ֆոնսիէ	1266-25	
Լիոն ագսիօնը	1252-50	
Ռուէիլ ագսիօնը	2065-	
Բուսիա 5 % 1877	92-3/8	
Իթալիա էհամը	92-35	
Մարք Ֆոնտ. մուքա հրաէ	336-25	
Մաճարիսթան էհամը	102-	
Սուսան 6 % 1879	415-	
Գամպիս 3 այ վաճէ	25-17	

Վիէննա 4 Փետրվար

Լօնտրա իւզերինէ գամպիս	121-40
Բումէլի չըմէնտըֆէրի	20-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էահ. ում. տիւն ագչ. գաբ.	10-01
Պու սապահ աչքլաը	10-
Մըսըր մուքթահրաէ. գաբ.	74-20
Պու սապահ աչքլաը	74-15
Խթիգր. 65 (մուքթան)	60-
» 65	57-
» 69 (բինար	50-50
» 72 (Պան տիւ թրէ.)	17-25
» 73	44-
Բումէլի չըմէնտըֆէրի	45-75
Ագչէ ֆայիզի	8-
Բէրօր Ղրչ.	-
Հէվալէսիզ »	25-

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-37
Օթամպոլ պանգասը	6-15
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-
Թրամվայ	3-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրչտան	Ղչ. Բր.
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը	108-
Մէթալիք »	102-30
Պէշիք »	100-
Ռէշիտիյէ »	103- 5
Պագբր »	300-
Գայմէ	1370-
Ինկիլիզ լիրասը	110-15
Ֆրանսզ ալթունը	87-25
Բօլ	90-02
Գրէմից ալթունը	51-25
Գարպոն գայմէսի	9-30

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՑՈՒՆ

Վերջերը ոսմանպէյ էռաբէսինդեն կէլէն էլչի.

Էվգաֆը Հիւմայուն խաղինէսի վարիտաթը ումումիյէ իտարէսին. տէ պէհէր կիւն միւայէտէլերի իճրա օլունմագտա օլան աթիւզ. գիքը մահլիւլաթը իշպս 1299 սէնէսի քեանունը սանինին 2նճի բազար երթէսի կիւնիւնտեն իթիա. պարէն, քեանունի սանինին 23 ինճի բազար երթէսի կինիւնէ նէ տէկին մահլիւլաթ իտարէսիյ. լէ մէճլիսը իտարէյէ միւրաճա. աթ իյլէմէլերինի 3 տէֆա [իլան գըլընմըշ իտի, վէ մահը մէգքիւ. ըրը 24ինճի բազար երթէսի կիւ. նիւնտեն իթիպարէն մահը մէգ. քիւրը 30 ընճը բազար իր. թէսի կիւնիւ սաաթ ալթընտան 10ա գատար հուզուրը նէզարէթ. տէ միւզայէտէի ինթիհապիյէլերի իճրա գըլընըպ վէ երթէսի սալը կիւնի տախի 100տէ 5 վէ սահա գիյատէ զամմ իտիւիր իսէ, գա. պուլ օլունըպ անտէն սօնրա քէյ. ֆիյէթը թէֆվիզի Պապը Ալի ճա. նիպը սամիսինտէն արզ ու խ. թիզան գըլընճաճաղընտան, զամմ ելէ թելեպ օլունմալարը գըյմէ. թի մուխամմէնէնին իտարէյի մէգքիւրէյէ կէլիպ, միւզայէտ. լերինտէ պուլունմալարը լազմ կէլէճէկի գինճի տէֆա օլարագ իլան ու իխթար օլունուր։

.. 47 վէ 46 .. 2500 (1) — Զար. չուի քէպիրտէ Հիւսէյին աղա մահալ. սինտէ Եօլ կէչէն խանը տէրունինտ ֆէվգանտէ Սուլթան Մահմուտ վագֆընտան չէհրի 80 ղրչ. քիրալը թէրպիէն 60 ղրբա արսատա մէպնի մուգատտէմա 1 էլեէվմ 2 պապ օ. տանընն սիւլիւս հիսսէպի։

.. 21 վէ 23 .. 5000 — Պէյօղ. լունտա Շեխ իւլ Հարէմ Հասան աղա մահալլէսինտէ Զալկընը սօգաղընտա մէրհում Հասան Ռիզա բաշա վագ. ֆընտան թէրպիէն 70 ղրբա արսատա մէպնի 2 օտա վէ 1 սուֆա վէ պիր մըգտար աշըգլըղը միւշթէմիլ թահ. թընտա մէստուտ պէրպէր տիւքքեանը միւշթէմիլ մունէֆտիմ ախչապ պիր պապ մէնգիլ։

.. 56 վէ 57 .. 15550 — Գալա. թատա Քէմանքէշ Գարա Մըսթաֆա բաշա մահալլէսինտէ վէ Շեբպէթճի սօգաղընտա Ղազի Բիյալի բաշա վագ. ֆընտան վէ Գամէր խաթուն վագֆի. լարընտան թէրպիէն 270 ղրբա արսատա մէպնի 3 օտա վէ չէհրի 800 ղրչ. քիրալը մուգատտէմա մէնգիլ արսաը էլեէվմ 1 պապ մաղազանը պիթիւնիւնին 18 սէհիմ իթիպարը իլէ 2 հիսսէպի իլէ մուամիլէյհա Գա. մէր խաթուն վագֆընտան օլան 12 հիսսէ իթիպարը իլէ պիր հիսսէպի։

.. 22 .. 4000 — Պէյօղլունտա Շեխ իւլ հարէմ Հիւսէյին աղա մա. հալլէսինտէ Զալղընը սօգաղընտա Հասան Բիզա բաշա վագֆընտան թէր. պիէն 190 ղրբա պիր ղրթա մէնգիլ արսաը։

.. 127 .. 11668 — Թօբխանէյտէ քեաթիպ Մուսթաֆա չէլէպի մահալ. լէսինտէ Պէյօղլու ճատտէսինտէ նէֆքը Հարէմէյն վագֆընտան թէրպիէն 160 ղրբա արսատա մէպնի 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գույու վէ 105 ղրբա պաղչէյի միւշթէմիլ չէհրի 160 ղրուշ քիրալը պիր պապ ախչապ մէնգիլին սիւլիւս հիսսէպի։

.. 2 վէ 4 վէ 6 .. 10000— Իս. կիւտարատա Սիւլէյման աղա մահալլէ. սինտէ Քիչիւք համամ սօգաղընտա Այա Սոֆիան քէպիր վագֆընտան թէրպիէն 105 ղրբա արսատա մէպնի ֆէվզինտէ 3 օտա վէ չէհրի 200 ղրչ. քիրալը քեարկիր մուգատտէմա պիր էլեէվմ իւչ պապ տիւքքեանը սիւ. լիւս հիսսէպի։

.. 7 .. 2000— Զէնկէլ գարիսէ. սինտէ բազար գայրը իսկէլէսի սօ. գաղընտա գազասկերը էսպագ Ապտ իւլ Բահիմ էֆէնտի վագֆընտան թէր. պիէն օթուզ ղրբա արսատա մէպնի չէհրի օթուզ ղրուշ քիրալը պիր պապ պիլա կէտիք տուխանի տիւքքեանընընն նըսֆ հիսսէպի։

.. 13 .. 3000 — Իւսկիւտարատա Կիւլֆէմ խաթուն մահալլէսինտէ Ունճըլար սօգաղընտա Հարէմէյն կէտի. քեաթը վէ մահալլէի մէզքիւր ճամի չէրֆի վագֆլարընտան թէրպիէն 40 ղրբա արսատա մէպնի պիր օտա վէ պիր սուֆա վէ սէնէվի իքի եիւզ ղր. քիրալը մա կէտիք պիր պապ գալայէը տիւքքեանընընն բուպ հիս. էսի։

.. 120 իլա 126 .. 7500 — Իս. կիւտարատա Բէրճէ տէտէ մահալլէ. սինտէ Թօքթաշը ճատտէսինտէ Ալի վէ Ապտիւրրահիմ աղալար վագֆլա. րընտան թէրպիէն 498 ղրբա արսատա մէպնի 24 օտա վէ պիր գույու վէ չէհրի 280 ղրուշ քիրալը Եելտրզ խա. նը տիմէքլէ մաարուֆ 1150 ղրբա արսատա մէպնի խանընն 114 ղրբա 3 պապ տիւքքեան հավաը իլէ 580 ղրբա մահալինտէ 24 պապ օտալարընն բուպ հիսսէպի։

.. 41 վէ 31 .. 7500 — Իսկիւ. տարատա Սէլամի Ալի էֆէնտի մահալ. լէսինտէ Տաղ համամը գարագօխա նէսի սօգաղընտա մութպախ էմինի Էլհաճ Սելիմ աղա վագֆընտան թէր. պիէն եիւզ եիրմի ղրբա արսատա մէպնի իքի օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գույու վէ 1600 ղրբա պաղչէի միւշթէմիլ ախչապ պիր պապ մէնգիլ։

.. 3 .. 16671 — Իսկիւտարատա Սինան բաշա մահալլէսինտէ Թօբրագ սօգաղընտա Գահմ Մէհմէտ ղազի Սինան բաշա վագֆընտան թէրպիէն 75 ղրբա արսատա մէպնի տէրունին. տէ իքի ատէտ եէր օտասը վէ քէպիր պիր գույու վէ պիր հավուզ վէ պիր ախբը վէ սէնէվի 4500 ղրուշ քիրալը թէրպիէն վէ թախմինէն 8750 ղրբա պիր ղրթա պօսթանընն ՕՆ սէքիզ սէ. հիմ իթիպարը իլէ պէշ սէհիմ հիսսէպի։

.. 169 .. 7500 — Իսկիւտարատա Եէնի մահալլէստէ Եէնի մահալլէ ճատ. տէսինտէ Սուլթան Մահմուտ Խան վագֆընտան թէրպիէն եիւզ եիրմի ղրբա արսատա մէպնի իքի օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գույու վէ չէհրի եիւզ էլլի ղրչ. քիրալը ախչապ պիր պապ սիմիտի տիւքքեանը կէտիկլինին եիւզ եիրմի սէհիմ իթիպարը իլէ 60 սէհիմ հիսսէպի։

.. 1 .. 6668— Էմիրկէն գարիյէ. սինտէ Զէյմէ սօգաղընտա Սուլթան Ապտիւլ Համիտ խան վագֆընտան թէրպիէն 150 ղրբա արսատա մէպնի ալթը օտա վէ իքի սուֆա վէ պիր գույու վէ 200 ղրբա պաղչէի միւշ. գէմիլ ախչապ պիր պապ մէնգիլ սիւ. լիւս հիսսէպի վէ սիւսան հիսսէպի սահիպլէրի թարաֆընտան ֆիւրուխթ օլունճաաը։

.. 150 .. 1500— Սալամթօմրուգ գուրպինտէ Հօճա Գասրմ կէօնանի մահալլէսինտէ Սալամթօմրուգ ճատ. տէսինտէ հարէմէյն կէտիքեաթընտան սէնէվի 1500 ղրչ. քիրալը թէրպիէն 120 ղրբա արսատա մէպնի պիր օտա. սը միւշթէմիլ ախչապ պիր պապ հէլ. վաէը վէ թուրչուճու տիւքքեանընընն 8 հիսսէպնն պիր հիսսէպի։

.. 148 վէ 146 .. 5250-- Սալամ. թօմրուգ գուրպինտէ Հօճա կէօնանի մահալլէսինտէ Սալամթօմրուգ ճատ. տէսինտէ մէրհում Պիալի Ահմէտ է. ֆէնտի վագֆընտան թէրպիէն 150 ղրբա արսատա մէպնի ֆէվզինտէ պիր օտա վէ սէնէվի 1150 ղրչ. քիրալը ախչապ պիլա կէտիք պիր պապ տու. խանի վէ 1 պապ թուրչուճը տիւ. քեանընարընընն բուպ հիսսէպի։

.. 1 .. 5000-- Օրթաքօյ գարի. յէսինտէ Զինճիրլի գույու սօգաղըն. տա թէրպիէն 40 ղրբա արսատա մէպ. նի չէհրի եիւզ ղրուշ քիրալը պիր պապ պագգալ տիւքքեանընն բուպ հիսսէպի։

.. 59 վէ 61 .. 1000-- Գալաթա. տա Արապ ճամի մահալլէսինտէ Եէլ. քէնճիլէր ճատտէսինտէ Ֆէրուհ քէթ. խիւտա վագֆընտան իքի պապ տէ. միրճի տիւքքեանլարը միւլքէրինին պիթիւնիւ։

.. 4 .. 5000--Գուզկունճուգ գա. ռիյէսինտէ Գագգալ սօգաղընտա Իպ. ռահիմ բաշա քէրիմէսի Ալիէ խաթուն վագֆընտան թէրպիէն 194 ղրբա պիր ղրթա մէնգիլ արսաը։

.. 24 .. 3750— Գալաթատա Ա. լաճա մէսճիտ մահալլէսինտէ Տօղրու սօգաղընտա քեաթիպ Մէհմէտ էֆէն. տի վագֆընտան թէրպիէն եիւզ ղրբա արսատա մէպնի 3 օտա վէ պիր սու. ֆա վէ պիր գույու վէ 20 ղրբա պաղ. չէյի միւշթէմիլ ախչապ պիր պապ մէնգիլին բուպ հիսսէպի։

.. 121 .. 1600 — Ահմէտիյէտ մալա Ալի Ֆէնարի մահալլէսինտէ Ահմէտիյէ ճատտէսինտէ Սուլթան Ահմէտ խան վագֆընտան միւք մա կէտիկի օլմագ իւզրէ թէրպիէն 134 պուչուգ ղրբա միւլք կէտիք 1 պապ քէսէճի տիւքքեանը արսասընընն սիւլ. սան հիսսէպի։

.. 25 .. 500— Զարշուի քէպիրտէ Մէրճան աղա մահալլէսինտէ Թըզնը. լար ճատտէսինտէ Գարապալը Մէհ. մէտ էֆէնտի վագֆընտան չէհրի 3 ղրուշ քիրալը 1 պապ գասսապ տիւ. քեանը միւլքինին բուպ հիսսէպի։

.. 33 .. 2000 — Սարբաճխանէյտէ Տիւկերզատէ մահալլէսինտէ Պաշ դարու ճատտէսինտէ Սուլթան Մահ. մուտ Խան վագֆընտան թէրպիէն 40 ղրբա արսատա մէպնի չէհրի 30 ղր. քիրալը պիր պապ ախչապ սարաճ տիւքքեանընն նըսֆ հիսսէպի։

.. 1 .. 1000 : — Գաորկա Լի. մանը գուրպինտէ Պօսթան Ալի մա. հալլէսինտէ Գաորկա համամը օսգա. ղընտա Ղազիճահա՛բաշա վագֆընտան պէր մուճիպը չայրը 32 ղրբա պիր ղր. թա մէնգիլ արսաը։

.. 81 .. 3100 : — Գասրմ Բա. չատա ճամի Քէպիր մահալլէսինտէ Թէրսանէ գույուսը ճատտէսինտէ հա. րէմէյն կէտիքեաթընտան թէրպիէն 25 ղրբա արսատա մէպնի ֆէվզինտէ 1 օտա վէ չէհրի 60 ղրչ. քիրալը մուգատտէմա պէրպէր էլեէվմ պիր պապ էճնաճը տիւքքեանը կէտիկլինին նըսֆ հիսսէպ։

.. 9 .. 1000 : — Էյիպպտ Տէօք. մէճիլէր մահալլէսինտէ Ահմէտ Տէտէ օսգաղընտա րէբիս իւլ քիւթթապ Մուս. թաֆա էֆ. վագֆընտան թէրպիէն 60 ղրբա արսատա մէպնի պիր եէր օտա. սը վէ 1 գույու վէ 400 ղրբա պաղ. չէյի միւշթէմիլ պիլա տուվար վէ խա. բապ ախչապ պիր պապ մէնգիլ։

.. 34 .. 1500 : —Ալթը Մէրմէր գուրպինտէ հաճի Տէմիր մահալլէսինտէ Հօճա Շեմսէտտին էֆ. վագֆընտան թէրպիէն 1200 ղրբա տէրունինտէ 1 օտա վէ 1 գույուը միւշթէմիլ խա. բապ պիր ղրթա պաղչէնին բուպ հիս. էսի։

---

(1) Ճիմէլէրին պաշարընտա իւք հիզատա պուլունան բագգալար մահ. լիւլաթը նիսէրօլարընը վէ իքինճի հիզատաքիլէր գըյմէթը մուխամմէ. նէլերինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր։

ԻԼԱՆԱԹ

Թէբսանէի ամիրէտէ մէվճուտ օլուպ, խարիճէ ֆիւրուխթը մու. գարրէր օլան 1200 չուվալ մըգ. տարը գուրու սիմիտին պահասը Օսմ. լիրասը 100 ղրչա օլարագ, խաղինէի Պահրիյէ սուրէթի իլէ մահսուպ օլունմագ եիւզրէ պէ. հէր աթիգ գըյէսի 75 բարատա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշ. պու բումի քեանունը սանինին26. ընճը բէնճէնպիհ կիւնիւ նէթի. ճէի միւզայէտէ վէ գարարը վէ. բիլէճէկինպէն, ֆիի մէզպուրը. զամմը իլէ իշթիրասընա թալիպ օլանլարը եէվմի մէզպուրտէ Շու. բահ-Պահրիյէյէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

23 քեանունը սանի 99

ԳԱՆԻՄԻՐ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐԻՆ
ԹԷՐԹԻՊ ԻԹՏԻՐԼԷՐԻ
ԷԼԻՔՍԻՐ ՖԷՐՐՕ-ՄԱՆԿԱՆԻԳՕ
ՓԻՆՓԻՆԱՆ

Գընագընընը բէք պա վէ մագ. պուլ պիր մուալիճէ օլարը աթըպ. պաի հաղիգա թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ օմմաղա, տէմիր իլէ գընա. գընտան մանկանէգ թէրթիպի իտիլէն մանկանէգ թէրթիպի ումում քիմիակիրլէրին մաղհարը թագտիր ու թասվիպի օմմուշ տրը։

Սթըպպա՝ ըէֆիզլերինին պիզիմ Էլիքսիր հագգընտա պէյան իթտի. լերի կիպի, «Էլիքսիր Ֆէրրօ-Մանկա. նիգին՝ Տէքէոթ (կիւճ իլէ համմ. Գըբրոզ Ադենոբրէ Էմբրոթէ (գան սիւր) մէ) Լէոֆրէրէ, Ֆէնէր թէֆթիֆ խաս. թալըզլարընա նիհայէթ տէրեճէ եա. բար օլարը վէ պու խաստալարա շի. ֆա վերտիկինի բէք մահիր պիր քիմիակիր գավիէն պէյան իթմիշ տիր։

Տէքօղլիթօսը Ինկիլիզ խաստախանէ. սի տիր։

ՖԱՐԹԹՕՍ ՍԹԱԹԹ
ԷՇԵԱ ՄԱՂԱԶԱՍ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ԳՈՒԼԷԳԱԲՈՍՈՒ ՄԷՑԱՆԸՆՏԱ

Գու մարպէպատա սօղ մուտատաղ օլան մուտատաղ սօֆրաստա, գաբանտա, կարիէ, գաբանտա, գաբանտա, գաբանտա